

Ed. 55. Frumvarp til laga

um heilsuhæli handa drykkjumönnum.

Flm.: Guðrún Lárusdóttir.

1. gr.

Stofna skal heilsuhæli handa drykkjumönnum svo fljótt sem við verður komið, og í síðasta lagi fyrir árslok 1938.

2. gr.

Ríkið starfrækir hælið eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum. Heilbrigðisstjórnin setur því reglugerð og ræður því lækni og forstjóra. Ríkissjóður greiðir allt að $\frac{1}{2}$ hlutum meðgjafar með þeim, sem styrkhæfir eru samkvæmt lögum um framfærslu sjúkra manna og örkumla.

3. gr.

Sá, sem sýnir vottorð héraðslæknis síns um, að hann þurfi að dvelja í heilsuhæli drykkjumanna, og skuldbindur sig til að dvelja þar eins lengi og hælislæknir telur nauðsynlegt og að hlýða hælisreglum, á rétt á að fá ábyrgð framfærslusveitar sinnar, eins og um sjúkrahúsvist væri að ræða, ef hann hefir ekki efni á að greiða sjálfur þann hluta kostnaðarins, sem ríkissjóður greiðir ekki.

4. gr.

Berist framfærslunefnd, sveitarstjórn, barnaverndarnefnd eða lögreglustjóra rökstuddar umkvartanir um drykkjuskap manns í því framfærsluhéraði, eða tilmæli frá fjölskyldu hans um, að manningnum sé ráðstafað í heilsuhæli drykkjumanna, þá ber lögreglustjóra að rannsaka málið tafarlaust. Leiði slík rannsókn í ljós, að maðurinn spilli heilsu sinni að stórum mun, eða vanræki framfærsluskyldur sínar við heimili sitt, eða misþyrmi konu sinni eða börnum sökum drykkjuskapar, ber lögreglustjóra að fyrirskipa honum dvöl í heilsuhæli drykkjumanna. Greiðslu dvalarkostnaðar hans fer eftir ákvæðum 3. gr. laga þessara.

5. gr.

Þegar styrkþegi hefir notið framfærslustyrks í hálf tveim árum eða lengur, og það þykir sannað, að drykkjuskap hans sé um að kenna, gilda um hann sömu fyrirsmæli og segir í 4. gr. laga þessara, enda þótt engar kærur hafi borizt um drykkjuskap hans.

6. gr.

Fyrirskipun þeirri, sem um getur í 4. og 5. gr., getur hlutaðeigandi maður áfrýj- að til ráðherra. Sömu heimild hafa aðstandendur drykkjumanna, ef umkvörtunum þeirra eða kærum um framferði mannsins er ekki sinnt. Úrskurður ráðherra gerir út um málið.

7. gr.

Neiti maður að hlýða fyrirskipunum eða úrskurði um hælissvist, ber hlutaðeig- andi yfirvaldi að sjá um flutning hans til hælissins.

8. gr.

Fari vistmaður burt af hælínu áður en hælislæknir leyfir, getur framfærslunefnd eða sveitarstjórn krafizt þess, að hlutaðeigandi yfirvald flytji hann þangað aftur og að dvalartími hans þar verði lengdur.

9. gr.

Lög þessi koma til framkvæmda þegar er stofnað hefir verið heilsuhæli handa drykkjumönnum, eða heilbrigðisstjórnin hefir viðurkennt þesskonar hæli, sem bæj- arfélög eða einstakir menn kynnu að stofna.

Verði samsvarandi hæli stofnað fyrir drykkfelldar konur, gilda um það þessi sömu lög.

Greinargerð.

Frumvarpið er að mestu leyti samhljóða frumvarpi því, er ég hefi tvisvar áður flutt hér á Alþingi. Er ótrúlegt, að þörf sé á að láta langa greinargerð fylgja því, þar sem heita má, að úr öllum áttum berist kröfur og áskoranir um að stofna hæli fyrir drykkjumenn. Sé þar nokkur ágreiningur, þá er hann helzt um það, hvort ráðlegast sé, að hælið verði sérstök stofnun uppi í sveit eða nokkurskonar sérdeild í sambandi við eitthvert sjúkrahúsið.

En nauðsynin er svo brýn á, að hafizt sé handa í þessum efnun, að sá ágrein- ingur má ekki tefja fyrir málinu, og því er frumvarpið þannig orðað, að heilbrigðis- stjórn getur samkvæmt því valið þá leiðina, sem hún telur æskilegri.

Til frekari skýringar set ég hér kafla úr greinargerð frumvarpsins, sem lá fyrir þinginu síðastl. vetur:

„Efri deild Alþingis samþykkti árið 1935 þingsályktun um að fela ríkisstjórn- inni að undirbúa stofnun drykkjumannahælis og löggjöf þar að lútandi.

Haustið 1935 töldu bæjarfógetar á Akureyri, Ísafirði og Neskaupstað 20—25 menn úr þessum kaupstöðum samtals sjálfsagða til dvalar á drykkjumannahæli, ef til væri. Bréfkafklar um það efni, er þeir rituðu barnaverndarráði Íslands, voru birtir

í greinargerð frumvarpsins í fyrra. Þar var og birtur útdráttur úr ýtarlegri skýrslu frá lögreglustjóranum í Reykjavík frá 1. jan. 1931 til 1. nóv. 1935. Sýndi sá útdráttur meðal annars, að þeim fer mjög fjölgandi, sem settir eru í varðhald vegna ölvunar, og að mestur hluti þeirra manna eru menn á bezta aldri, „er höfðu sætt kærnum og refsingum mörgum sinnum, og fyrir slæm afbrot“.

Þá voru og birt ummæli aðalfangavarðar hegningarhússins í Reykjavík, þar sem hann taldi, að um 60 þeirra, sem oftast væru settir inn fyrir ölvun hér í bæ, væru í raun réttir ósjálfbjarga vegna drykkjuskapar og þyrftu hælissvist, ef til væri.

Í blaðinu „Hvöt“, sem bindindisfélög í skólum gefa út, birtist 1. febrúar síðastl. viðtal við Svein Sæmundsson lögregluþjón í Reykjavík. Skýrir það einkar vel frá ástandinu í þessu efni. Þar segir meðal annars: „Mikill hluti stærri glæpa og afbrota, sem eru framin hér í bænum, eiga beint eða óbeint rót sína að rekja til áfengisnautnar.“ — —

„Árin 1930—1935, að báðum meðtöldum, voru að meðaltali sektaðir eða kærðir fyrir áfengislagabrot 733 menn. Á sama tíma hafa 40 bifreiðarstjórar verið sviptir ökuleyfi að meðaltali árlega vegna áfengisneyzlu eða ölvunar við bifreiðaakstur.“ — „Árið 1935 fékk lögreglan 947 hjálparbeiðnir vegna ölvunar á opinberum stöðum, og 483 beiðnir vegna ölvunar í heimahúsum, en þar leitar fólk venjulega ekki aðstoðar lögreglunnar fyrr en í fulla hnefa. Auk þess bærust á sama tíma 485 hjálparbeiðnir frá opinberum stöðum, og 791 úr heimahúsum. Í þessum tilfellum verður ölvun ekki talin aðalorsök, en á þó oft mikinn þátt í því, að aðstoðar lögreglunnar þarf með.“

Rannsóknarlögreglan í Reykjavík skýrir svo frá, að árið 1936 hafi samsvarandi tölur verið 698 og 488, hjálparbeiðnir vegna ölvunar eingöngu, en aðrar voru 479 og 1024.

Varðhaldsvistir 1936 vegna ölvunar voru 587, þar af 13 varðhaldsvistir kvenna. Ölvunarbrotin voru 626 það árið, og um 130 þjófnaðarmál komu í hendur lögreglunnar fyrstu 6—7 vikur þessa árs, og voru allmörg þeirra í sambandi við drykkjuskap.

Eru þetta allt hrópandi tölur.

Loks má nefna, að Alþingi barst í fyrra, að tilhlutun Friðriks Á Brekkans, ráðnauts í áfengismálum, áskorun ýmsra mikilmetandi manna í Reykjavík um að gera þá þegar ráðstafanir til þess, að drykkjumannahæli geti tekið til starfa hið bráðasta. Leyfi ég mér að birta þá áskorun sem fylgiskjal með frumvarpi þessu, þar eð hún sýnir, að mál þetta á áhrifaríka stuðningsmenn í ýmsum stéttum og stjórnmalaflokkum.“

Fylgiskjal.

Þar sem það er lýðum ljóst, að stofnun hæliss fyrir drykkjumenn er bæði félagsleg nauðsyn og mannúðarskylda, sem þjóðfélagið getur ekki skotið sér undan, leyfum vér oss hér með að skora á hið háa Alþingi að gera — áður en þessu þingi slítur — nauðsynlegar ráðstafanir til þess, að slíkt hæli geti tekið til starfa hið bráðasta, og þá, að jafnframt verði gengið frá nauðsynlegri sérloggjöf, er málið varðar.

Reykjavík, 5. maí 1936.

Fr. Ásmundsson Brekkan, ráðun. í áfengismálum. Vilm. Jónsson, landlæknir. Ingimar Jónsson, skólastjóri. F. R. Valdimarsson, ritstjóri. Halldór Sigfússon, skattstjóri. Guðstaf A. Jónasson, lögreglustjóri. Jón Guðjónsson, bókarí. Jón Helgason, biskup. Sigurbjörn Þorkelsson, kaupmaður. Sig. Jónsson, skólastjóri. Bjarni Jónsson, dómkirkjuprestur. Emilia Borg. Hallgrímur Jónsson, yfirkennari. F. Hallgrímsson, prestur. Ingv. Á. Sigmundsdóttir, kennari. Halldór Kiljan Laxness. Frey-

steinn Gunnarsson, skólastjóri. Sigurður Thorlæius, skólastjóri. Jón Þorsteinsson, íþróttakennari. Björn Magnússon, prestur, Borg. Ben. G. Waage, forseti Í. S. Í. Jón E. Bergsveinsson, erindr. Slysavarnafél. Árni Sigurðsson, frikirkjuprestur. Þorleifur Guðmundsson. Felix Guðmundsson, form. áfengisvarnan. Rvíkur. Guðjón Guðjónsson, skólastjóri, Hafnarfirði. Gissur Bergsteinsson, hæstaréttardómari. Sigurbj. Á. Gíslason, form. barnaverndarráðs. Benedikt Jakobsson, fimleikastjóri. Sigf. Sigurhjártarson, form. útvarpsráðs. Pálmi Hannesson, rektor menntaskólans. Vilhj. Þ. Gíslason, skólastjóri. Sigurkarl Stefánsson, menntaskólakennari. Sig. Sigurðsson, berklayfirlæknir. Helgi Tómasson, læknir. Valtýr Stefánsson, ritstjóri. Guðm. Thoroddsen, prófessor. Jón Hj. Sigurðsson, yfirlæknir. G. Karl Pétursson, aðstoðarlæknir. Þór. Þórarinsson, ritstjóri. Páll Steingrímsson, ritstjóri. Axel Thorsteinsson, blaðamaður.

Til Alþingis.